

Tijdige signalen zijn essentieel

Invasieve exotische planten hebben eigenschappen waardoor ze zich in ons landschap en in onze natuurterreinen succesvol kunnen verspreiden en handhaven. Ze hebben vaak geen natuurlijke vijanden en verspreiden zich snel omdat ze bessen dragen of zich gemakkelijk met dieren, wind of water kunnen verplaatsen. Daarnaast zijn er soorten met een snelle vegetatieve uitbreiding, bijvoorbeeld via uitlopers of wortelstokken.

En dan zijn er nog veel menselijke activiteiten waar exoten van profiteren, bijvoorbeeld door grond- of waterverplaatsing, slordig maaibeheer en het geregeld creëren van kale bodem in ons dynamische en inmiddels voedselrijke landschap. Dat zijn plekken waar de succesvolle soorten zich vaak extra makkelijk vestigen. Op welke manier zijn deze soorten nog te stoppen?

Baudewijn Odé (FLORON)

Invasiecurve

Invasieve exoten volgen bij hun vestiging in een gebied meestal een vast patroon. Als een plantensoort voor het eerst in onze natuur opduikt, wordt deze niet meteen opgemerkt. Pas als de soort correct op naam is gebracht, bekend is bij enkele waarnemers en wat meer voorkomt, komen in grotere aantallen waarnemingen binnen. Op basis van die waarnemingen maken we ons meestal nog geen zorgen. Die zorgen komen pas als de plant zich verder verspreidt en inheemse soorten lijkt te verdrrukken of andere problemen veroorzaakt. Tegen de tijd dat we bestrijding nodig achten, zit de soort in een fase van sterke toename. In de praktijk is gebleken dat we dan meestal te laat zijn en de soort niet meer onder controle te houden is. Daarom is vroeg ingrijpen veel efficiënter.

Natuurlijk is het mogelijk dat er natuurlijke vijanden opstaan die weer tot een afname van de exoot kunnen leiden, maar de praktijk is dat er dan al veel kwaad is geschied. Hoe eerder je in staat bent om in je gebied (Nederland, provincie, natuurgebied, gemeente) in te grijpen als een invasieve soort arriveert,

hoe makkelijker en goedkoper het is om deze dan nog uit je gebied te kunnen verwijderen.

Snelle signalering

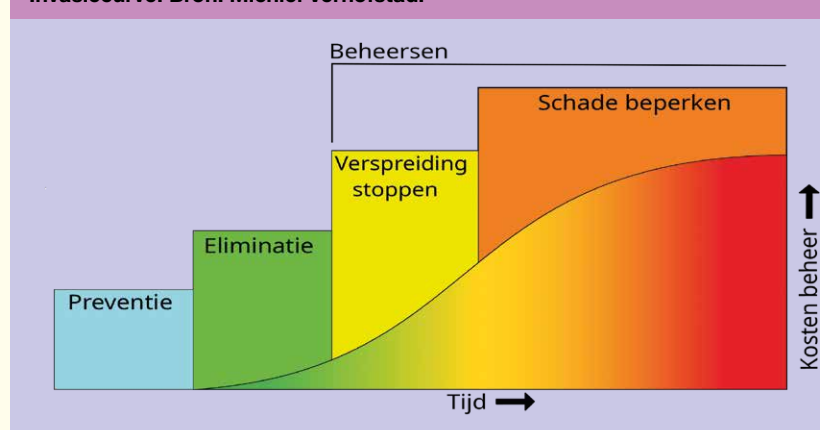
Dankzij de vele waarnemingen die zowel vrijwilligers als beheerders in hun terreinen doen zijn we in staat om via waarneming.nl en de NDFF snel op de hoogte te zijn van ongewenste exoten die een gebied binnenkomen. Beheerders kunnen daarbij geholpen worden met het **NDFF Alertsysteem**. Dat waarschuwt de beheerder bij nieuwe waarnemingen van een zelfgekozen set van exoten in een zelfgekozen gebied. Beheerders worden zo in staat gesteld daadwerkelijk snelle maatregelen te nemen als een soort hun gebied binnenkomt. Maar ook het terugkeren van soorten die al een keer bestreden zijn

kan in de gaten worden gehouden, als nazorg na bestrijding.

Nieuwe vestigingen

Met het enorme aantal tuinplanten dat in Nederland wordt geplant zijn we vermoedelijk wereldwijd koploper in het verwilderen hiervan. Door deze hoge aantallen soorten is het moeilijk om alle ontwikkelingen bij te houden. FLORON heeft daarom een tool ontwikkeld die aan de hand van data in de NDFF beoordeelt welke soorten zich uitbreiden en welke niet. Beide signalen helpen om vast te stellen welke planten mogelijk invasief worden. Hiermee kunnen we vervolgens meer aandacht vragen voor deze soorten, bijvoorbeeld in nieuwsberichten, door het schrijven van een exotenpaspoort of het inlichten van overheden of beheerders. De tool

Invasiecurve. Bron: Michiel Verhofstad.

Laurierkers. Foto: Ed Stikvoort (Saxifraga).

Smalle theeplant. Foto: Edu Boer in Gorteria.

geeft ook een signaal als een soort aan de inburgeringscriteria voldoet; de soort komt dan op minimaal drie plekken al meer dan tien jaar achtereen voor. Zo zijn bijvoorbeeld Sorbaria (*Sorbaria sorbifolia*) en Laurierkers (*Prunus laurocerasus*) als ingeburgerd te beschouwen. Controle van de achterliggende waarnemingen is altijd nodig, o.a. omdat er aangeplante exemplaren tussen de waarnemingen kunnen zitten. Dan is er mogelijk nog geen sprake van spontane vestiging.

Meehelpen

Voor waarnemers blijft het van belang om waarnemingen van exoten

in alle stadia van inburgering te blijven doorgeven. Stuur een goede detailfoto mee en noteer ook vooral de abundantie. Dat helpt FLORON om goede inschattingen te (blijven) doen van de invasiviteit en beheerders om in te schatten of invasieve planten urgent moeten worden bestreden.

Verder lezen

NDFF alertsysteem

Exotenpaspoorten

Smalle theeplant succesvol bestreden!

Sinds 2019 staat Smalle theeplant (*Gymnocoronis spilanthoides*) op de Unielijst als soort waarvoor Nederland een uitroeidoelstelling heeft. Vrijwel meteen werd de soort voor het eerst in Nederland gevonden door een FLORON-vrijwilliger, in Vleuten. Deze melding werd door FLORON doorgegeven aan de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA). De NVWA heeft na een controlebezoek in september 2019 de Provincie Utrecht ingeschakeld voor eliminatie. In november 2019 zijn de planten zorgvuldig verwijderd, waarbij moeite is gedaan om te voorkomen dat losse stengelfragmenten konden wegdrijven. De vondst, maar ook de eliminatie zijn conform de EU exoten verordening netjes door Nederland gerapporteerd aan de EU. Toch bleek in november 2021 de soort op dezelfde plek weer in klein aantal teruggevonden. Daarop is de soort opnieuw verwijderd. Sindsdien is Smalle theeplant niet meer verschenen.